

Windhoekista Gazaan: Saksan jatkuvuus osallisuudessa ja rikottu lupaus „Nie wieder“

Saksan suhde kansanmurhaan ei ole pelkästään historiallinen; se on eksistentiaalinen. Kansakunnan moderni identiteetti on rakennettu muistamisen, katumuksen ja lupauksen „*Nie wieder*“ — „*Ei koskaan enää*“ — varaan. Silti 2000-luvulla, kun Israel käy tuhoisaa sotaa Gazaa vastaan, jota yhä kasvava joukko valtioita, instituutioita ja juristeja pitää kansanmurhana, Saksa sotkeutuu jälleen julmuuksiin – tällä kertaa mahdollistajana.

Ironia on häkellyttävä: valtio, joka teki kansanmurhan estämisestä moraalisen perustansa, aseistaa ja suojelee nyt kampanjaa, joka kantaa juuri tätä syytettä. Saksan tragedia ei ole vain historian toistamisessa, vaan „**Ei koskaan enää**“ -lupauksen **väärintulkinassa**. Se, mikä alkoi universaalina sitoumuksena estää joukkotuho, on kovettunut kapeaksi käskyksi: *ei koskaan enää vahingoiteta juutalaisia* – vaikka se tarkoittaisi muiden vahingoittamisen sivuuttamista tai helpottamista.

Kansanmurhaisen moderniteetin koloniaalinen alkuperä

Saksan tie moderniin aikaan oli päällystetty koloniaalisella väkivallalla. Vuosina 1904–1908, hallitessaan Lounais-Afrikkaa (nykyinen Namibia), saksalaiset joukot kenraali Lothar von Trothan johdolla tuhosivat kymmeniä tuhansia **hereroja ja namoja** kapinan jälkeen koloniaalista riistoa vastaan. Selviytyjät ajettiin aavikolle kuolemaan tai suljettiin keskitysleireille kuten **Shark Islandille**, jossa heitä alistettiin nälkään, pakkotyöhön ja lääketieteellisiin kokeisiin.

Historioitsijat pitävät tätä **1900-luvun ensimmäisenä kansanmurhana**, ja sen jatkuvuudet holokaustiin ovat kiistattomat. Rotupseudotiede, byrokratisoitu tappaminen ja keskitysleirit saivat varhaisen ilmaisunsa Namibiassa. Eugen Fischer, joka suoritti „rotututkimuksia“ murhattujen hererojen ja namojen kalloihin, tuli myöhemmin johtavaksi eugenistiksi natsien alaisuudessa ja opetti *Mein Kampfissa* siteerattuja teorioita.

Herero-nama-kansanmurha ei ollut poikkeus, vaan malliesimerkki – koloniaalinen harjoitus tuhoavasta moderniteetista. Rodullisen hierarkian logiikka, kerran viety ulkomaille, palasi lopulta Eurooppaan teollistettuna ja mekanisoituna holokaustina.

Holokausti ja vastuun perintö

Vuoden 1945 jälkeen Saksa suoritti syvällisen tilinteon. Holokaustista tuli modernin sivilisaation keskeinen trauma, ja Saksan *Vergangenheitsbewältigung* – sen kamppailu menneisyyden kanssa – määritteli sen poliittisen ja moraalisen uudelleensyntymän. Uusi

liittotasavalta perusti itsensä perustuslakiin, joka vahvisti ihmisarvon ja otti nimenomaisen velvollisuuden estää kansanmurhaväkivallan toistuminen.

Ajan myötä tämän opetuksen universaalisuus kuitenkin kaventui. Holokaustin ainutlaatuisuus, sen sijaan että se olisi inspiroinut solidaarisuutta kaikkien vainon uhrien kanssa, kovettui periaatteeksi yksinomaisesta veloitteesta juutalaisia ja Israelia kohtaan. Peräkkäiset saksalaiset hallitukset vahvistivat Israelin turvallisuuden *Staatsräsoniksi* – valtion syyksi – muuttaen moraalisen katumuksen strategiseksi liittoumaksi.

Tämä kehitys muutti „Ei koskaan enää” universaalista kiellosta **kansalliseksi neuroosiksi**, jossa historiallinen syyllisyys juutalaisia kohtaan peittää empatian muita kohtaan – erityisesti palestiinalaisia. Moraalinen refleksi muuttui puolustavaksi eikä refleктоivaksi, performatiiviseksi eikä periaatteelliseksi.

Gaza ja „Ei koskaan enää” -lupauksen kääntäminen

Israelin sotilaskampanja Gazassa, joka alkoi lokakuussa 2023, on tappanut kymmeniä tuhansia siviilejä ja aiheuttanut humanitaarisen katastrofin. Valtiot kuten Etelä-Afrikka, Brasilia, Turkki ja Bolivia sekä YK:n oma tutkintakomissio ovat leimanneet Israelin toimet kansanmurhaksi kansainvälisen oikeuden mukaan.

Saksa on kuitenkin pysynyt yhtenä Israelin vankkumattomimmista puolustajista. Se jatkaa aseiden vientilupien myöntämistä, tarjoaa diplomaattista suojaa ja tukahduttaa kotimaista erimielisyyttä. Vuonna 2025 liittokansleri Friedrich Merz ilmoitti rajoitetusta aseiden toimitusten keskeytyksestä, joita voitaisiin käyttää Gazassa, mutta vasta jatkuvan globaalin kritiikin ja kotimaisten mielenosoitusten jälkeen. Samaan aikaan Saksa on tukahduttanut palestiinalaismielisiä mielenosoituksia, sensuroinut taiteilijoita ja akateemikkoja sekä sekoittanut palestiinalaisten oikeuksien puolustamisen antisemitismiin.

Itse asiassa Saksa on tulkinnut historiallisen lupauksensa uudelleen. „Ei koskaan enää” ei enää tarkoita „Ei koskaan enää millekään kansalle” – se tarkoittaa „Ei koskaan enää haasteta juutalaisia.” Tuloksena on moraalinen käänteisyys: kansakunta, joka kerran lupasi estää kansanmurhan, rationalisoi nyt osallisuutta siihen.

„Koulupihan kiusaaja” -analogia: Välttelyn moraalipsykologia

Saksan asenne muistuttaa **koulupihan kiusaajan psykologiaa, joka nöyryytettyään tappelussa vannoo, ettei enää koskaan haasta tätä vastustajaa** – ei moraalisesta heräämisestä, vaan pelosta. Sen sijaan että luopuisi väkivallasta kokonaan, kiusaaja vain ohjaa aggression kohteisiin, joita pidetään heikompina.

Tässä analogiassa Israel on koskematon taistelija, ikuisesti kritiikin ulkopuolella; palestiinalaiset ja heidän tukijansa muuttuvat uusiksi hyväksyttäviksi kohteiksi. Saksa, menneisyydestään traumatisoituneena, on korvannut pohdinnan välttelyllä. Sen

historiallinen syyllisyys on metastaasoitunut **moraaliseksi pelkuruudeksi**: se ei asetu vallan eteen, kun valta on verhottu sen omien entisten uhriensa moraaliseen auraan.

Ironia on karvas. Yrittäessään olla enää koskaan *yhdessä* kansanmurhassa tekijänä Saksa vaarantaa osallisuutensa toiseen.

Saksan ainoa interventio: Syyllisyydestä huoltajuuteen

Ennen kuin se löysi itsensä vastaajana asiassa *Nicaragua v. Saksa*, Berliini oli jo asettunut historian väärälle puolelle asiassa *Etelä-Afrikka v. Israel*. Tammikuussa 2024 Saksa tuli **maailman ainoaksi valtioksi**, joka muodollisesti puuttui Kansainväliseen oikeusistuimeen *Israelin puolesta* vedoten velvoitteisiinsa kansanmurhayleissopimuksen nojalla – ei estääkseen kansanmurhaa, vaan puolustaakseen valtiota, jota syytetään sen tekemisestä.

Symboliikka oli terävä. Kun suurin osa globaalista etelästä ryhmittyi Etelä-Afrikan asian taakse, Saksa seiso eristyksissä maailmanvaltojen joukossa ja vetosi „Ei koskaan enää” - lupaukseen kieltämisen oikeutuksena. Jopa Yhdysvallat ja Britannia – Israelin lähimmät poliittiset liittolaiset – pidättivät esiintymästä tuomioistuimessa.

Tuo hetki muutti Saksan kansanmurhan jälkeisestä kansakunnasta, joka hakee lunastusta, **toisen julmuuksien rankaisemattomuuden huoltajaksi**. Ele oli vähemmän lakia kuin identiteettiä: moraalisen projisoinnin teko, jossa holokaustin syyllisyys tuli Israelin vallan kilveksi.

Oikeudellinen tilinteko: Nicaragua v. Saksa

Maaliskuussa 2024 **Nicaragua nosti kanteen Kansainvälisessä oikeusistuimessa (ICJ)** syyttäen Saksaa kansanmurhayleissopimuksen rikkomisesta aseiden toimittamisella ja poliittisella tuella Israelille Gazan sodan keskellä. Vaikka ICJ kieltäytyi määräämästä hätätoimia huhtikuussa 2024, se ei hylännyt juttua, joka jatkuu perusteiltaan.

Tämä menettely on historiallisesti ennennäkemätön: globaalin etelän valtio vetoaa kansanmurhayleissopimukseen ei vain suoraa tekijää vastaan, vaan voimakasta liittolaista, jota syytetään osallisuudesta. Se testaa, sovelletaanko velvollisuutta estää kansanmurha yhtä lailla niihin, jotka **mahdollistavat** sen.

Saksan puolustus nojaa oikeudelliseen formalismiin – se väittää aseidenvientinsä lailliseksi ja ettei sillä ole aikomusta tuhota kansaa. Mutta kysymys, jonka tuomioistuimen on kohdattava, on moraalinen yhtä lailla kuin oikeudellinen: voiko valtio vedota kansanmurhan muistiin samalla kun se aineellisesti tukee käynnissä olevaa?

Osallisuuden jatkuvuudet

Ajan myötä Saksan osallisuus on seurannut kaavaa.

- Namibiassa se oikeutti tuhon järjestyksen säilyttämisenä.
- Holokaustissa se byrokratisoi tappamisen rodullisen puhtauden puolustukseksi.

- Gazassa se laillistaa toisen tuhon historiallisen sovituksen puolustuksena.

Jokaisessa tapauksessa moraalinen rationalisointi peittää rakenteellisen väkivallan. Jokaisessa tapauksessa „turvallisuus“ ja „velvollisuus“ vedotaan inhimillisen tuhon anteeksiantamiseksi.

Kuten postkoloniaalinen teoreetikko Achille Mbembe toteaa, **Euroopan muisti omasta väkivallastaan muuttuu usein uudeksi väkivallaksi oikeuttavaksi**. Saksan moraalinen sanasto – kansanmurha, muistaminen, vastuu – käännetään sisäänpäin palvelemaan kansallista lunastusta eikä universaalista oikeudenmukaisuutta.

Universaalin „Ei koskaan enää“ -lupauksen palauttaminen

Merkityksensä palauttamiseksi „Ei koskaan enää“ on palautettava universaaliuteensa. Holokaustin selviytyjät kuten **Primo Levi** ja **Hannah Arendt** eivät koskaan tarkoittaneet muistamisen pyhittävän yhden ryhmän kärsimystä toisen yli. Heille Auschwitz ei ollut pelkästään juutalaisen uhrin muistomerkki, vaan varoitus ihmisarvon hauraudesta itsestään.

Kuten Levi kirjoitti: *„Se tapahtui, joten se voi tapahtua uudelleen.“* Moraalinen imperatiivi oli varmistaa, ettei se tapahdu – kenellekään.

Saksan tie eteenpäin on ymmärtää, että katumus ei ole uskollisuutta valtiolle, vaan periaatteelle. Palestiinalaisten oikeudenmukaisuuden tukeminen ei petä juutalaisen kärsimyksen muistia; se kunnioittaa sitä. Oikea opetus „Ei koskaan enää“ -lupauksesta on, että kansanmurha, kerran missä tahansa siedetty, uhkaa ihmiskuntaa kaikkialla.

Johtopäätös

Saksan kohtaaminen kansanmurhan kanssa on kaukana päättymisestä. Namibian aavikoilta Euroopan keskitysleireille ja nyt Gazan raunioille sama moraalinen kysymys säilyy: oppiiko Saksa historiastaan vai toistaako sitä uusissa muodoissa?

Sen väärintulkinta *„Ei koskaan enää“* -lupauksesta – uskollisuuden valana eikä universaalina kiellona – on muuttanut muistamisen osallisuudeksi. Parafraaseeratakseni koulupihan analogiaa: opetus ei ole *„Ei koskaan enää taistele tätä vastustajaa vastaan“*, vaan *„Ei koskaan enää ole kiusaaja.“*

Seitsemänkymmentäviisi vuotta Saksa on maksanut korvauksia Israelille holokaustin julmuuksista – moraalinen ja aineellinen hyvitys, joka pyrki tekemään historiasta siedettävän. Kuitenkin, jos Kansainvälinen oikeusistuin lopulta toteaa, että Saksan tuki Israelille helpotti kansanmurhaa Gazassa, ironia on tuhoisa: valtio, joka kerran maksoi korvauksia juutalaisia vastaan tehdystä kansanmurhasta, saattaa joutua maksamaan korvauksia palestiinalaisia vastaan tehdystä kansanmurhasta.

Siinä tapauksessa Saksan sovitus sulkeutuisi täyteen ympyrään – todiste siitä, että historia, kun sitä ei todella kohdata, vaatii maksua yhä uudelleen. Vain palauttamalla „Ei koskaan enää” sen universaaliin merkitykseen – ei koskaan enää kenellekään – Saksa voi lopulta katkaista tämän kierteen ja lunastaa lupauksensa ihmiskunnalle.

Lähteet

Kansainvälinen oikeusistuim (ICJ)

- *Kansanmurhan ehkäisemistä ja rankaisemista koskevan yleissopimuksen soveltaminen (Etelä-Afrikka v. Israel)*, Määräys väliaikaisista toimista, 26. tammikuuta 2024.
- *Saksan liittotasavallan interventioilmoitus (Etelä-Afrikka v. Israel)*, jätetty 12. tammikuuta 2024.
- *Asia, joka koskee väitettyjä kansanmurhayleissopimuksen rikkomuksia Gazan kaistaleella (Nicaragua v. Saksa)*, Hakemus jätetty 1. maaliskuuta 2024; Määräys väliaikaisista toimista, 30. huhtikuuta 2024.
- ICJ:n lehdistötiedotteet nro 2024/13, 2024/17 ja 2024/25.

YK ja kansainväliset järjestöt

- Yhdistyneiden kansakuntien riippumaton kansainvälinen tutkintakomissio miehitetyillä palestiinalaisalueilla, *Raportti Gazan tilanteesta*, 16. syyskuuta 2025.
- Yhdistyneiden kansakuntien erityiskomitea israelilaisten käytäntöjen suhteen, *Raportti A/79/450*, 14. marraskuuta 2024.
- Islamilaisen yhteistyön järjestö (OIC), Lopullinen tiedonanto, 6. joulukuuta 2023.
- Persianlahden yhteistyöneuvosto (GCC), Huippukokouksen julistus, 1. joulukuuta 2024.
- Yhdistyneiden kansakuntien yleiskokous, *Sanasta sanaan -protokolla, presidentti Gustavo Petron (Kolumbia) lausunto*, 23. syyskuuta 2025.

Valtiot ja hallitukset

- Etelä-Afrikan tasavalta, *Hakemus menettelyn aloittamisesta*, ICJ, 29. joulukuuta 2023.
- Turkin tasavalta, *Interventioilmoitus Etelä-Afrikka v. Israel*, 7. elokuuta 2024.
- Nicaraguan tasavalta, *Hakemus menettelyn aloittamisesta (Nicaragua v. Saksa)*, ICJ, 1. maaliskuuta 2024.
- Brasilian, Kolumbian, Saudi-Arabian, Malesian, Indonesian ja Bolivian hallitusten lausunnot (2023–2025).

Ihmisoikeus- ja oikeusjärjestöt

- Amnesty International, *Israel/OPT: Nälkä sodan aseena Gazassa*, Raportit ja lehdistötiedotteet, tammi-syyskuu 2025.
- Human Rights Watch, *„Pyyhitty pois: Israelin kansanmurhatoimet Gazassa”*, 19. joulukuuta 2024.
- Eurooppalainen perustuslaillisten ja ihmisoikeuksien keskus (ECCHR), *Oikeudellinen lausunto: Saksan osallisuus Gazan kansanmurhaan*, 10. joulukuuta 2024.
- Kansainvälinen ihmisoikeuksien liitto (FIDH), *Lausunto Gazan kansanmurhasta*, 2025.

- Kansainvälinen kansanmurhatutkijoiden yhdistys (IAGS), Päättöslauselma, 31. elokuuta 2025.
- B'Tselem, *Meidän kansanmurhamme: Israelin sota Gazaa vastaan 2023–2025*, 2025.
- Physicians for Human Rights – Israel (PHRI), *Terveys ja kansanmurha Gazassa*, 2025.
- Al-Haq, *Rekisteri Gazan kansanmurhatoimista*, 2024–2025.
- Euro-Med Human Rights Monitor, *Lehdistötiedotteet ja tilanneraportit*, 2024–2025.
- Medico International, *Haastattelut ja Gazan asianajotoiminnot*, 2025.

Akateemiset ja analyttiset teokset

- Achille Mbembe, *Musta järjen kritiikki* (2017) ja *Nekropolitiikka* (2019).
- Hannah Arendt, *Totalitarismin juuret* (1951).
- Primo Levi, *Uponneet ja pelastuneet* (1986).
- Jürgen Zimmerer & Joachim Zeller (toim.), *Kansanmurha Saksan Lounais-Afrikassa: Koloniaalisota 1904–1908 ja sen jälkiseuraukset* (2008).
- Isabel Hull, *Absoluuttinen tuho: Sotilaskulttuuri ja sodankäynnin käytännöt keisarikunnassa Saksassa* (2005).

Median kattavuus

- *The Guardian*, „ICJ hylkää pyynnön määrätä Saksa lopettamaan aseiden myynnin Israelille“, 30. huhtikuuta 2024.
- *Reuters*, „Maailman tuomioistuimien hylkää hätätoimet Saksan aseviennistä Israeliin“, 30. huhtikuuta 2024.
- *Financial Times*, „Saksan Merz: Israelin toimet Gazassa eivät enää oikeutettavissa“, 3. toukokuuta 2025.
- *Le Monde*, „Saksan liittokansleri Merz pakotettu perustelemaan aseiden toimitusten keskeyttämistä Israeliin“, 12. elokuuta 2025.
- *Time Magazine*, „Saksa keskeyttää Gazaan liittyvät asekaupat Israelille, kun miehityssuunnitelma herättää globaalia vastareaktiota“, elokuu 2025.
- *Al Jazeera*, „Namibia, Gaza ja Saksan tekopyhyys kansanmurhasta“, 20. helmikuuta 2024.
- *AP News*, „Saksa pysäyttää sotilaallisen viennin Israeliin käytettäväksi Gazassa“, elokuu 2025.
- *Deutsche Welle*, „Saksa puuttuu muodollisesti ICJ:ssä Israelin tueksi“, tammikuu 2024.
- *Washington Post*, „Saksa on ainoa maa, joka liittyy Israeliin maailman tuomioistuimessa“, tammikuu 2024.